

JAARVERSLAG 2023

STICHTING COMITE 30 JUNI – 1 JULI TILBURG

JAARVERSLAG 2023

STICHTING COMITE 30 JUNI – 1 JULI TILBURG

Inhoud

- 1.0 Inleiding**
- 2.0 Overzicht van de activiteiten**
 - 2.1. Pecha Kucha avond op 25 april**
 - 2.2. Lezing “Faya Lobi” door Ange Jessurun op 20 mei**
 - 2.3. Opening “Herdenkingsjaar afschaffing slavernij” in museum De Pont op 1 juli**
 - 2.4. Dialoog Hindoestaanse Migratie op 4 juni in de LocHal**
 - 2.5. Herdenkingsdienst op 11 juni Petrus Donderskerk**
 - 2.6. Keti-Koti dialoog “Na de gebroken ketenen” op 17 juni in de LocHal**
 - 2.7. Film “Moonlight” op 22 juni in Wijkcentrum Zuiderkwartier**
 - 2.8 Memory Walk op 24 juni**
 - 2.9. Dag van Besef op 30 juni in de LocHal**
 - 2.10 Vieren van vrijheid op 1 juli**
- 3.0 Overige activiteiten**
 - 3.1. Herdenking door Inheemsen op 9 augustus bij monument**
 - 3.2. Herdenking opstand Tula op 17 augustus door Caribische Senioren**
 - 3.3. Dag van de Marrons op 10 oktober**
 - 3.4. Lezing over slavernij op Aruba door dhr. Luc Alofs op 14 november**
 - 3.5. Wandelen “Langs sporen van het koloniaal verleden in Tilburg”**
 - 3.6. Onlinecursus over “Doorwerking Doorbreken”**
 - 3.7. Symposium “De Kracht van Nazaten” op 16 december**
- 4.0. Voorlichting, netwerk en publiciteit**
- 5.0. Jaarrekening**
- 6.0. Bestuur**

Activiteiten in 2023 in het Herdenkingsjaar Slavernijverleden

1.0. Inleiding

Dit jaar is het 160 jaar geleden dat de slavernij in de Nederlandse koloniën in 1863 werd afgeschaft al zou het nog 10 jaar duren voordat de tot slaaf gemaakte mensen werkelijk vrij zouden zijn. Een historisch jubileum jaar met veel aandacht voor dit verleden Het begon eind 2022 met het maken van excuses door de Minister-President namens de regering voor het leed dat de trans-Atlantische slavernijhandel heeft veroorzaakt en meer specifiek voor het grote aandeel en rol daarin van Nederland als kolonisator. Het was de West-Indische Compagnie die Afrikaanse mannen en vrouwen ronselde en over de oceaan vervoerde naar de vroegere koloniën. Daar werden zij onder barre omstandigheden aan het werk gezet op de plantages.

Bij de herdenking en viering van de afschaffing van de slavernij in het Oosterpark te Amsterdam maakte ook Koning Willem Alexander zijn excuses. Hij vroeg de nazaten zelfs om vergiffenis voor de lelijke bladzijden van en verschrikkingen van deze onmenselijke handel en exploitatie op plantages gedurende enkele eeuwen. Ook zijn voorouders zijn daaraan medeschuldig en hebben van deze arbeid geprofiteerd. Hij eindigde zijn toespraak met de woorden “Ten kon drai” wat betekent: “Tijden zijn veranderd”. Een bewogen herdenkingsjaar en nooit eerder werd in ons land zo uitvoerig bij deze vaderlandse episode stilgestaan. Er waren allerlei publieke manifestaties, tv-presentaties, wetenschappelijke publicaties, podcasts en brede aandacht in de media.

Bij de landelijke herdenking werd door de voorzitter met twee andere Comités 30 juni – 1 juli in den lande een krans gelegd. “Den keti koti fu tru! De ketenen zijn echt verbroken!”

Laten wij hopen dat dit alles in het heden en de toekomst zal leiden tot meer bewustwording en kennis over onze koloniale geschiedenis die zich overigens niet beperkt tot de rol van de West-Indische Compagnie, maar ook die van voormalig Nederlands-Indië. Er valt dan ook nog veel te winnen. Het is dan ook zeer terecht dat de premier destijds uitsprak dat met de gemaakte excuses geen punt wordt gezet, maar een komma. Wie zijn ogen goed de kost geeft ziet en weet dat de koloniale geschiedenis nog altijd veel sporen trekt en doorwerkt in onze samenleving. Achterstelling, discriminatie en brutaal racisme kun je nog elke dag signaleren in de politiek, sport, onderwijs en

werkvloer. Medeburgers afgewezen op hun kleur, een vreemde achternaam of culturele achtergrond. Dan hoor je er niet bij en ben je niet een van ons zoals dat heet. Soms wordt een afwijzende houding getoond, maar soms is deze heimelijk geuit, het wordt niet gezegd maar je voelt het aan. Je daartegen verweren is lastig of onmogelijk. Soms is het institutioneel denk b.v. aan de toeslagen affaire, selectief surveilleren door de politie of weigering bij de deur van uitgaanscentra.

Dus na de komma moeten nog veel stappen worden gezet om te komen tot een ruimhartige acceptatie en gelijkheid voor mensen van kleur.

Met inhoudsvolle activiteiten wil onze stichting bijdragen aan meer kennis en grotere bewustwording door witte en zwarte mensen. Dat doen wij door het houden van lezingen en dialoog bijeenkomsten vaak in combinatie met muziek, dans, gewoonten en rituelen van de Afro-Caribische cultuur. Verbinding is daarbij in de ruimste zin van het woord het thema. Inclusie en diversiteit als centrale begrippen. Dat blijkt vaak niet eenvoudig, maar is wel noodzakelijk. Vooroordelen blijken dikwijls hardnekkig, soms is men zich er zelf niet van bewust deze te hebben. Veranderen en je opvatting bijstellen nog wel eens een moeizaam proces.

We ervaren dat er in de samenleving veel hoopvolle tekenen van verandering aanwezig zijn. Het is van belang deze te koesteren en verder te ontwikkelen. Onze stichting wil met enthousiasme verder werken. In het navolgende beschrijven wij de activiteiten die in 2023 hebben plaatsgevonden.

2.0 Overzicht van de activiteiten

2.1. Pecha Kucha avond op 25 april

Onze stichting werd uitgenodigd door “Amber en Pien” in De Nieuwe Vorst. Dit duo jonge Tilburgers ontvingen in 2023 de Tilburgse Creatieprijs. Zij organiseren voor een breed en jong publiek onder meer Pecha Kucha happenings en maken zich hard voor het betrekken van jongeren bij kunst, cultuur en democratie.

Op 25 april werden in een volle zaal de schijnwerpers gericht op 20 afbeeldingen en vragen gericht op het slavernijverleden en de doorwerking daarvan in de samenleving, dus ook in Tilburg. Het was een geweldig dynamische avond met een enthousiast kritisch publiek en geen prietpraat zoals de Pecha Kucha betekent.

2.2. Boekpresentatie Faya Lobi door Ange Jessurun op 20 mei

Na een ontmoeting met deze auteur op Curaçao presenteerde zij haar boek op 20 mei toe zij een tournee maakte door Nederland. Haar lezing vond plaats in het Verhalenhuis in Tilburg Noord samenwerking met de groep Caribische Senioren.

Faya Lobi over 200 jaar vurige liefde in de diaspora. Ange Jessurun levert al jarenlang een actieve bijdrage aan de vorming en ontwikkeling van cultureel bewustzijn en (moeder)taalbeheersing met speciale aandacht voor de jeugd. Faya Lobi is haar eerste Nederlandse roman en is gebaseerd op waargebeurde verhalen, herinneringen en documenten. Het verhaal van haar Chinese overgrootvader, die in 1865 van Hongkong naar Paramaribo is gereisd voor een beter leven, was de vonk die haar ertoe heeft gebracht het levensverhaal van haar ouders en voorouders te schrijven. Het verhaal van een liefde tussen mensen die destijds vrijwel onmogelijk was.

Een boeiende, geanimeerde en geslaagde bijeenkomst met ongeveer 60 deelnemers.

2.3. Opening jubileumjaar op 1 juni in Museum De Pont

Dit jaar was het thema “De culturele diversiteit van Suriname en Curaçao”

Na de welkomstwoorden van de voorzitter werd de avond geopend met optreden van dans en muziek van de oorspronkelijke bewoners van Suriname de inheemsen. De opzweepende trommels en dansen vormden een indrukwekkend en kleurrijk begin. Daarna was het de beurt aan twee danseressen die met diverse fraaie en elegante Hindoestaanse dansen aan hun cultuur lieten proeven. Een zeer persoonlijke inbreng gaf de heer Erik Brunswijk die een Surinaamse marron is en afstamt van de slaven die destijds het oerwoud ontvluchten en eigen gemeenschappen vormden. Kleurrijke koto's gaven de deelnemers een indruk van de klederdracht van de Surinaamse creoolse bevolking. Als laatste gaf de Curaçaose dansgroep een wervelende show van hun cultuur waarin veel symboliek. Aan het eind gingen bij sommige aanwezigen ook de voetjes van de vloer met de altijd weer aangename muziek van het A Dyari trio.

De belangstelling voor deze avond was groot en telde meer dan 100 deelnemers. Hierbij waren ook mensen die gebruik maakten van het aanbod om op deze avond gratis het museum te bezoeken. Zij vielen dus met onze culturele manifestatie met hun neus in de boter. Dank en waardering is ook op zijn plaats voor directie en personeel van het museum voor hun inzet en betrokkenheid.

2.4. Dialoog "Hindoestaanse Migratie" op 4 juni in de LocHal

De bijeenkomst met een lezing door Dr. drs Radjinder Bhagwanbali over de Hindoestaanse Migratie, werd uitgevoerd in samenwerking met de jongerengroep "For our Community" en trok veel belangstelling. Bijna 60 deelnemers bevolkte de zaal "Stemmingmakerij" van de LocHal.

De heer Bhagwanbali is een expert op het gebied van Hindoestaanse geschiedenis. In 1996 publiceerde hij zijn dissertatie met als titel "Contracten voor Suriname". Hij behandelt het systeem van werving en misleiding in India. In latere publicaties behandelt hij de werk- en levensomstandigheden op de plantages in Suriname en betitelt de tewerkstelling van deze immigranten als een vorm van substituut slavernij "tot koeli gemaakt".

Hij nam zijn toehoorders op deze avond mee in een boeiend verhaal over de geschiedenis van Hindoestanen in de voormalige kolonie Suriname. Onder leiding van klinisch psycholoog Rishma Khubsing vond een zeer levendig nagesprek plaats. Lezing en discussie waren een waardevolle bijdrage aan een meer inclusieve samenleving. De deelnemers waren zeer divers.

2.5. Herdenkingsdienst 11 juni

Traditiegetrouw wordt door een groep Surinaamse christenen in Tilburg aandacht besteed aan de afschaffing van de slavernij. In de viering die plaatsvond in de Petrus Donderskerk stond de priester stil bij het feit dat in 1863 de slavernij door Nederland werd afgeschaft. Muzikale medewerking werd verleend door het Tilburgse Surinaamse koor Pramisie en het Surinaamse koor Prisirie uit 's-Hertogenbosch. De heer Binderhagel gaf een overdenking mee voor dit herdenkingsjaar met medewerking van een 'spoken word' artiest. Na afloop ontmoette men elkaar onder het genot van een kopje koffie en koek. Er waren ruim 80 mensen aanwezig.

2.6. Dialoog "Na de gebroken ketenen" op 17 juni in de LoCHal

De jaarlijkse dialoogmiddag Keti-Koti vond plaats in de Kennismakerij van de LoCHal met een lezing van de heer Kenneth Vers Babel, afro-theoloog en geestelijk verzorger en directeur Paradigma Spiritual Counseling, Consultation & Coaching.

Hij gaf deze middag een verhandeling over de religieuze erfenis van tot slaaf gemaakte Afrikanen. Hun traditionele rituelen zijn van groeiende betekenis in ons land vandaag de dag en kunnen helend werken. In Suriname en in de voormalige Nederlandse Antillen is men er wel bekend mee, maar in Nederland is de kennis van niet-westerse religies zeer beperkt. Het heeft alles te maken met het trans-Atlantische slavernijverleden en het ronselen daarna van contractarbeiders in India. Afrikanen brachten hun religieuze tradities of beter gezegd de geesten van hun voorouders mee. De Aziaten brachten het hindoeïsme met haar vele goden en godinnen mee.

Het meergodendom met name Winti werd door de Europese kolonialisten niet geaccepteerd en neergezet als afgoderij of duivelse bijgelovigheid. Na afschaffing van de slavernij kwam er onder druk van zending en missie zelf een wet die alle winti-rituelen verbood.

Ondanks de culturele dominantie van het westen zijn Afrikaanse en Aziatische gebruiken en denkwijzen in de koloniale periode blijven bestaan. In Suriname sprak men wel over een religie in de "voortuin" (christendom) en religie in de "achtertuin" (zoals Winti). Binnen families roept dat nog vaak veel discussie op. Het zijn vooral jongeren die meer en meer ertoe neigen hun Afrikaanse of Aziatische achtergrond te herwaarderen en bepaalde tradities in ere te herstellen, omdat zij helend werken.

In zijn causerie ging Kenneth Vers Babel onder meer in op de joods-christelijke concepten van “God” en het begrip “uitverkoren volk”. Deze grondbeginselen zijn in de westerse geschiedenis een motor geweest voor uitsluiting. Ook nu is inclusie niet vanzelfsprekend, daar moet actief aan gewerkt worden. Want de doorwerking van het koloniale verleden is diep. Naar zijn mening biedt verankering en herwaardering van Afro spiritualiteit de beste bescherming tegen discriminatie en uitsluiting. Hij De titel van zijn laatste boek luidt dan ook “Activeer je Afro spirit!”

Na de pauze wordt gediscussieerd aan de hand van een aantal stellingen.

Inclusie is zoals gezegd niet vanzelfsprekend: volwaardige deelname aan de samenleving is voor burgers met een niet-westerse achtergrond alleen haalbaar met extra maatregelen en bewustwording programma’s van de Nederlandse overheid en voorbeeldgedrag van maatschappelijke organisaties zoals politie, sportclubs e.d. Als daaraan niet wordt gewerkt is de uitspraak van premier Rutte “Samen de weg vooruit” een doodlopende weg. Een andere stelling luidde: De mythe over witte suprematie moet reeds in het basisonderwijs worden ontmanteld. Deze bijeenkomst werd door ruim 90 mensen bijgewoond.

2.7.Film “Moonlight” op 22 juni

Deze film werd vertoond in Wijkcentrum Zuiderkwartier en werd mede georganiseerd door de jongerengroep For our Community.

De film Moonlight is een drama van Barry Jenkins uit 2016. Het gaat over drie fases uit het leven van Chiron, een homoseksuele zwarte jongen die opgroeit in een van de ruigste buurten van Miami. We zien hem als kind, tiener en volwassene worstelen met zijn geaardheid, zijn mannelijkheid en de drugsverslaving van zijn moeder. Enig rolmodel in zijn jonge leven is de man, die zich uiteindelijk over hem ontfermt: drugsdealer Juan. Het is een prachtig gefilmd portret en werd destijds bekroond met een Oscar.

De avond telde 25 deelnemers. De nabespreking vond grotendeels in het Engels plaats en dat was voor sommige bezoekers niet prettig.

2.8. Memory Walk 24 juni

Op deze dag werd de wandeling “Sporen van het Koloniaal Verleden Tilburg” gelopen in de vorm van interactieve wandeling. De organisatie en uitvoering van het programma was in handen van de jongerengroep “For our Community. Gestart werd bij Museum De Pont en ging vervolgens langs diverse plekken die te maken hebben met het slavernijverleden. Onderweg vonden diverse kunstuitingen plaats in de vorm van dans, declamatie, spoken word en muziek door artiesten. Verhalen en stemmen vanuit een donker verleden, van voorouders, ongeziene gezichten die strijd leverden en behoren na te galmen in de straten van vandaag. De acts in de openbare ruimte trokken veel belangstelling van het publiek. Deze bijzonder geslaagde wandeling eindigde bij het slavernijmonument op Johan Stekelenburgplein met een afsluiting act van harpiste Indra Diallo.

2.9. Dag van Besef 30 juni

Deze herdenkingsdag over de afschaffing van de slavernij begon in de middag met een dialoogtafel in het Inclusie café van de Fontys hogeschool. Het programma werd gestart met een plengoffer aan de voorouders die destijds onder de slavernij hebben geleden en zich daartegen hebben verzet. Het kauwen van een stukje Kwasi Bita symboliseert de bitterheid van die periode. De voorzitter Carla Mohammed gaf een korte inleiding over het waarom van het herdenken en de betekenis die dat nog altijd heeft voor de nazaten en de doorwerking die dat verleden nog altijd heeft heden ten dage. Dat dit herdenken niet alleen een zaak is van zwarte mensen, maar ook voor witten.

Vervolgens werd gediscussieerd aan de hand van een aantal stellingen over kwetsbaar zijn, je onvrij voelen, over de toon van het racismedebat en wat dit bij eenieder kan oproepen. De middag werd afgesloten met een gezamenlijke maaltijd met het traditionele Surinaamse gerecht Heri- Heri.

De “Dag van Besef” werd in de avond voortgezet met een eerbetoon aan de voorouders bij het slavenmonument en vervolgens was er een bijeenkomst in “De Stemmingmakerij” van de LocHal. Hier werd door mevr. Mariska de Jong een presentatie Puu Baaka gegeven over rouw rituelen bij de Marrons. Ook werd gebruiksvoorwerpen en kleding getoond en verteld waarvoor deze worden gebruikt en welke betekenis kleding in de marron cultuur heeft.

Deze avond werd namens het kabinet bijgewoond door de Staatssecretaris van Defensie de heer Christophe van der Maat. In zijn speech gaf hij duidelijk aan dat ook het kabinet veel waarde hecht aan activiteiten die inclusie en diversiteit beogen.

2.10 1 juli Vieren van de vrijheid

De stichting organiseerde in samenwerking met de jongerengroep “For our Community” een feestelijke avond in De Nieuwe Vorst. Op 1 juli vieren we Keti-Koti ook wel bekend onder de naam Kibra Kadena of Emancipation Day. Het verwijst naar de dag waarop de slavernij in 1863 werd afgeschaft. Relatieve vrijheid want de slaafgemaakten waren verplicht nog 10 jaar bij hun voormalige eigenaren te blijven werk zodat zij pas in 1873 werkelijk vrij waren.

De viering van de vrijheid stond op deze avond met ruim 100 deelnemers werd vormgegeven door stil te staan bij de importantie van vrijheid met optreden van het combo A Dyari, dans en een drietal artiesten met spoken words of vocaal optreden. De overwegend jonge deelnemers waren representanten van diverse culturen. Het was een bijzonder geslaagde bijeenkomst.

3.0 Overige activiteiten

3.1. Herdenking van inheemsen op 9 augustus

Op deze middag vond een herdenking bij het slavenmonument plaats door inheemsen. Al ver voor de invoering van de slavernij bevolkte deze groep Suriname. In het debat over het kolonialisme wordt weinig aandacht besteed aan deze groep, maar ook zij hebben daaronder geleden. De Surinaamse vrouwengroep Tori Oso was hierbij betrokken.

3.2. Herdenking opstand 17 augustus 1795

Toen Nederland deel uitmaakte van het keizerrijk van Napoleon kwamen tot slaafgemaakten op Curaçao onder leiding van Tula in opstand. Men had vernomen dat de slavernij onder meer op Haïti door de Fransen was afgeschaft. Omdat Curaçao ook deel was van Frankrijk eiste men het recht op vrijheid.

De opstand die begon op het landgoed Grote Knip werd door de Nederlanders neergeslagen en Tula en enkele van zijn strijdmakers werden ter dood veroordeeld en op gruwelijke wijze om het leven gebracht.

Een aantal Caribische ouderen hielden op deze dag een plechtige herdenking bij het slavernijmonument.

3.3. Dag van de Marrons

10 oktober is een nationale feestdag in Suriname. Op deze wordt de unieke bijdrage herdacht en gevierd die de marrons (uit plantages ontvluchte slaven) hebben gespeeld in de Surinaamse geschiedenis. Omdat in Tilburg en omgeving veel nazaten wonen werd hieraan ook in onze stad aandacht besteed.

In de Stemmingmakerij van de LoHal gaf de Surinaamse-Nederlandse historicus Frank Dragtenstein een lezing. Hij is gespecialiseerd in koloniale geschiedenis en medeoprichter van het NINsee (Nationaal instituut Nederlands slavernijverleden en erfenis). Van zijn hand verschenen diverse boeken o. De ondraaglijke stoutheid der weglopers”.

In zijn presentatie over de Surinaamse Marrons richtte hij de focus vooral op de Saamaka groep, gevolgd door een discussie met vragen en antwoorden. Uiteraard afgesloten met een Surinaams hapje en drankje.

3.4. Lezing door dhr. Luc Alofs

Op 14 november hield deze in het Verhalenhuis een lezing over slavernij op Aruba. Hierover is nu toe weinig over bekend en gepubliceerd. Heel vaak werd zelfs ontkend dat slavernij op dit eiland heeft plaatsgevonden. Hij heeft daar inmiddels veel onderzoek naar gedaan. Zijn betoog in het Verhalenhuis in Noord was boeiend en leverde een boeiende discussie op met ruim 35 deelnemers.

3.5. Wandelen “Langs sporen van het koloniaal verleden Tilburg”.

De stadswandeling “Sporen van de koloniaal verleden in Tilburg” trekt nog steeds belangstelling en diverse groepen hebben de route gewandeld langs markante punten waar iets van dat verleden zichtbaar en tastbaar is. Soms onder leiding van een vrijwilliger van de stichting of iemand van de stadsgidsen. We bekijken in 2024 of we de wandeling in een handzaam gidsje kunnen zetten.

3.5. Online Cursus “Doorwerking Doorbreken” Themoora

In het kader van The International Decade for People of African Descent stelde de gemeente ons met subsidie in staat een cursustraject te organiseren over doorwerking slavernij en kolonialisme en de doorbreking daarvan in de hedendaagse samenleving.

De cursus bestond uit vier presentaties over dit thema. In goede samenwerking tussen stichting en de heer Kofi Ogún van Ojise Network werd deze cursus opgezet en in vier online sessies in november gepresenteerd. De deelname overtrof onze verwachtingen, er schreven zich 100 deelnemers in.

3.6. Symposium “De Kracht van Nazaten” 16 december

Het onlinecursus traject werd op 16 december afgesloten met een fysiek symposium in Seas2meet in de LocHal. Het thema op deze door ruim 90 deelnemers bezochte bijeenkomst luidde: De Kracht van Nazaten. Het symposium was een geweldige afsluiting van 2023 en trok ook deelnemers van buiten Tilburg.

4.0. Voorlichting, netwerk en publiciteit

Kennis van en grotere bewustwording van onze koloniale geschiedenis en de doorwerking daarvan in het heden is uitermate belangrijk. Met onze activiteiten en de publiciteit die we daarvoor gezocht en gevonden hebben dragen wij daaraan bij. Voorlichting werd gegeven aan o.a. Pabo medewerkers van de Fontys Hogeschool.

De contacten met diverse organisaties en voorzieningen in het maatschappelijk middenveld zijn het afgelopen jaar verder uitgebouwd en versterkt: Museum De Pont, Erfgoed Brabant, Verhalenhuis, Antiracisme werkgroep Tilburg, Radar, Stadsgidserij, LocHal, enkele politieke partijen, zusterstichtingen, financiële fondsen, Omroep Brabant, sociale media en pers.

Ook met de gemeente Tilburg waren er contacten met wethouder en beleidsambtenaren betreffende het beleid inclusie en diversiteit. De gemeentelijke subsidie maakte het ons mogelijk activiteiten te organiseren.

De uitgevoerde activiteiten zijn in woord en beeld terug te vinden op de website van de stichting, met tal van andere zaken waaronder onze agenda voor het komend kalenderjaar, zie <https://30juni1juli-tilburg.nl/>

5.0. Jaarrekening

Alle financiële informatie is op te vragen bij het stichtingsbestuur.

6.0 Samenstelling bestuur

Het bestuur is per 1 januari 2024 als volgt samengesteld:

M.C. Vlottes-Mohammed	voorzitter
W.R. Djarkasi	secretaris
D.U.E. Johnson	lid